

Filip

Intuice a světlo
Metafyzika: není tak v luftě,
jak si někdo představuje.

Martinek

Intuition and Light
Metaphysics: not as flighty a
concept as one may imagine

Meritem mého příspěvku je snaha intuitivně proniknout do spojení tématu Mezi světlem a intuicí, v němž chápu světlo jako metafyzickou veličinu, která v soudobém post-mediálním světě sehrává velkou roli.

Tento příspěvek budiž snahou přispět svým pohledem do chřtánu intuice. Při důkladném zkoumání mnohdy shledáváme ty nejdůležitější věci nejvíce banálními anebo jen velmi těžce sdělitelnými. Myslím, že na úvod je nutné určit výchozí bod, od kterého se budou odrážet má další slova. Započnu tedy volnou citací mých oblíbených filosofů, představitelů školy s názvem Academia Bohemica, a to Jiřího Fuchse a Romana Cardala.¹ Věnovat se budu převážně důležitosti neempirického poznání, tedy jakési podobě imanentního bytostného poznání.²

Soudobý svět, ve kterém žijeme, se staví a velmi zbrojí proti neempirické sféře lidského bytí. Snaží se o její striktně racionální uchopení, což není přímo špatně, neboť celá filosofie by měla být postavena na důsledné myšlenkové činnosti. Avšak negativum, které tento přístup přináší, bych označil jako návyk na klec zkušenosti. V této souvislosti není pak vůbec těžké se běžně setkat s tvrzením, že pokud se daná skutečnost nalézá mimo zkušenost, tak současně taková skutečnost nemá oporu v realitě. Jsme tedy svědky stavu, kdy se vzdělanost dostala do zajetí empirismu. Již Kant zkoumal lidské myšlení v tomto duchu a tvrdil, že naše teoretické myšlení nemůže proniknout za zkušenost.³ To znamená stát za ní, nad ní, mimo ni. Kant tvrdí, že naše myšlení musí být fixováno pouze na empirická data.⁴ Zde však vyvstává upozornění: Samotné výroky Kanta jsou neempirickým poznáním, nepoznal je pomocí zkušenosti. Z toho lze vyvodit, že limituje lidské myšlení. Kant sice říká, abychom se nezabývali tzv. vysokými otázkami života, přitom on sám neempiricky poznával strukturu lidského myšlení. Tím se Kant triviálně vyvrací – popírá neempirické myšlení pomocí neempirického myšlení. Takové negace neempirické sféry jsou tedy samy o sobě rozporné.

1. Academia Bohemica je soukromá filosofická škola. Její zaměření lze charakterizovat nezávislostí na dnes převládajících způsobech filosofování.

2. Imanentním bytostným poznáním rozumím takové poznání, které je bytostí náležící a přímo inherentní. Bytostí rozumím jsoucí subjekt života.

3. Kant, I. (2001). Křížka čistého rozumu. Praha: OIKOYMENH, s. 519–521. (Dedukce čistých rozvažovacích pojmů: O apriorních původech možnosti zkušenosti.)

4. Tamtéž, s. 519–521.

1. Academia Bohemica is a private philosophical school. It specialises in independence from the philosophical methods prevalent today.

2. By immanent fundamental cognizance I mean such cognizance that both belongs to, and is inherent in a being. By being I mean an existing life subject.

3. Kant, I. (2001). *A Critique of Pure Reason*. Prague: OIKOYMENH, pp. 519–521. (The deduction of pure contemplative concepts: On the a priori origins of the possibility of experience.)

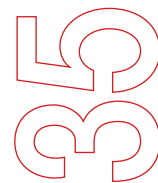
4. Ibid., pp. 519–521.

This contribution is an **intuitive** attempt to penetrate the link **between light and intuition**, in which I comprehend light as a metaphysical quantity that plays a significant role in this contemporary, post-media world.

The work will therefore serve as a means of gazing into the very **raw** of intuition by means of my own perspective. Meticulous inspection reveals that we often hold things of the utmost importance in a regard far more banal than they deserve, or determine they are hardly communicable. To begin with, I think it is important to establish a starting point from which my subsequent words may spring. Hence I shall commence with a loose citation from my two favourite philosophers, both representatives of the Academia Bohemica school: Jiří Fuchs and Roman Cardal.¹ My principal focus will remain upon the importance of non-empirical cognition, a kind of immanent fundamental cognizance.²

The present-day world in which we currently exist in opposes, and actively arms itself against, the non-empirical sphere of human existence. It attempts to grasp it in a rational manner – which is not in-

trinsically wrong – since the entire concept of philosophy should be built upon in-depth thought processes. I would describe the negative brought upon by this approach, however, as an addiction to the cage of experience. It is then quite easy to encounter the assertion that knowledge found outside the scope of experience simultaneously bears no foundation in reality. We are subsequently witness to a state wherein education has fallen prisoner to empiricism. This is the spirit with which Kant examined human thought, leading him to maintain that **our theoretical thought cannot venture beyond the scope of experience**.³ This means standing behind it, above it, beyond it. He maintains that **our thought must be fixated on empirical data alone**.⁴ It is here that a warning emerges, however: Kant's statements are **per se** a form of non-empirical cognition; he did not discover them through experience. One may draw the conclusion here that Kant limits human thought. While stating that we should not occupy our minds with the so-called **heavy questions of life**, he himself discovered the structure of human thought non-empirically. Thus Kant trivially disproves his own thesis – refuting non-empirical

Filosofické koncipování lidského bytí

36

Člověk není pouhým životním procesem. Primárně neexistují žádné získané identity, či dynamický vývoj a změna identity lidské bytosti. Jako příklad pro snazší pochopení uvedu osobnost Václava Havla. Představme si Václava Havla coby disidenta před rokem 1989. A pak si jej představme jako prezidenta po roce 1989. My pravdivě označujeme identifikační etapy života lidského jedince. Kdybychom jeho bytostnou identitu vykládali jako soubor životních jevů, pak by se jednalo o jiného člověka, o jinou identitu, o tzv. získané identity. V základě je ale pouze jedna jediná ontologická identita. Ta je předpokladem pro sekundární identity. Aby jí mohly patřit. Tuto skutečnost tedy lze označit jako naplňování ontologické identity identitami sekundárními. Stavby minulé jsou již neexistující a stavby budoucí jsou ještě neexistující. Člověk ve své identitě není dán svými jednotlivými akty, ale identita jedné lidské bytosti předpokládá jednotného nositele všech těchto aktů. V této souvislosti je tedy člověk nositelem života, je jeho subjektem.

Intuice a světlo

Stejně tak samotná intuice je člověku vlastní již ze své podstaty, je pro něj imanentní. Je základem identity, spolustvořitelem skutečností, které subjekt života – tedy člověk – vytvoří a které mu náleží. Intuice je zažehnutý plamen. Díky němu víme, že to, pro co plane, je správné a věříme v to. A konečně – tím cílem je myšlení, které musí samo sebe odůvodnit. Obrazové připodobnění intuice k plameni není náhodné. Je to právě oheň, jehož vyšlehující jiskry hypnoticky chňapají po naší pozornosti. Od věků s úžasem pozorujeme vlnící se siluety ohnivých plachet, až

thought by the use of non-empirical thought. Such negations of the non-empirical domain are fundamentally contradictory.

The Philosophical outlining of human existence

A human being is not a mere life process. Acquired identities do not primarily exist, nor do dynamic development and changes in a human being's identity. I shall use the personality of Václav Havel as an example for better understanding. Let us imagine Václav Havel as a dissident prior to 1989. Now let us imagine him as the president post-1989. We are correctly labelling stages of identity in the life of a human being. If we were to comprehend his fundamental identity as an aggregate of life events, we would be speaking of a different person entirely, a different identity, known as **acquired identity**. In essence there is but one ontological identity, however. This is the prerequisite for the secondary identity. So it may belong to it. This reality can then be described as **fulfilling**

37

the ontological identity with secondary identities. Previous states no longer exist and future states do not yet exist. A human being in its identity is not represented by its individual acts, but rather has its identity assumed as a unified carrier of the entirety of these acts. A human being is in this sense the carrier of life; it is its subject.

Intuition and light

Intuition is in essence intrinsic to a human being in the same way it is immanent to them. It is the basis of identity, the co-creator of the reality that the subject of life – the person – creates and thus owns. Intuition is a sparked flame, thanks to which we know that for which it burns for is correct, and worthy of our trust. And finally – the aim is a thought process that must rationalize itself. The pictorial comparison drawn between intuition and a flame is not serendipity. It is precisely this flame's blazing sparks that hypnotically gropes for our attention. We have watched the sinuous silhouettes of its burning sails in awe since the begin-

jim nadobro propadneme. V ohni se skrývá cosi nevyslovitelného. A i když máme vědecké poznání světa velmi prohloubeno,⁵ nedokážeme vyjádřit tuto podobu dialogu mezi námi a planoucím ohněm. Jestliže uvážíme intuici, coby spontánní realizaci myšlení, pak ji lze označit jako skutečně osvětlující plamen, nástroj, jímž je nám v temnotě zpřístupňováno myšlení a konstrukce precizace myšlení.

V historii se oheň stával místem hmotným, ideovým a sociálním. Místem v prostoru, okolo kterého se lidé sdružovali. Poskytoval teplo a bezpečí. Ale ne pouze teplo ve smyslu fyzického pocitu, ale právě jakési teplo intuice, která přiváděla mnohé ke společnému ohništi. A i když umlkly hovory a pouze praskalo hořící dřevo, nastávala již zmíněná podoba tichého dialogu mezi ohněm a každým, kdo v něm spočinul zrakem a ponechal svoji pozornost plně oddanou baletu plamíneků. Během času jsme ovšem omezili (a to velmi značně) naše setrvávání okolo ohně s ostatními lidmi. A pokud oheň v podobě plamenů použijeme dnes, neslouží víceúčelově, ale spíše je přímo účelný nějaké výrobní činnosti. Je degradován. Ovšem jeho prázdné místo a meditační funkce sdružování v naší soudobé historii (či současnosti) postupně převzaly výdobytky post-mediálního světa. Zde spatřuji souvislost s theologickým podtextem umění sakrální architektury, který je přímo patrný z porovnání podobnosti linutí světla a jeho vyzařování. Vitráže z katedrály sv. Víta (ve smyslu ohně vyzařujícího světlo) v porovnání s přímým světlem, jež vychází z dataprojektoru, poskytují velmi dobrý způsob suplování. Toto faktum jakoby nám ale nedostačovalo. Situace, kdy lidé sedí u ohně, je dnes nahrazena shlukem přihlížejících lidí semknutých okolo zářících displejů a obrazovek.

38

5. Scientific knowledge in this context refers to the interpretation in terms of exact, empirical sciences.

ning of time, to the point at which we succumb to them. Fire possesses something unutterable. And although our scientific knowledge of the world remains profound⁵, we cannot yet express this form of dialogue between ourselves and the blazing flames. If we consider intuition a spontaneous realization of thought, then we may indeed describe it as an illuminating flame; a tool which grants us accessibility to thought in darkness and which allows the construction of precise cognition.

Throughout history, fire has taken on the forms of a corporeal, ideological, and social space. A location in space around which people gathered. It provided warmth and safety. The warmth, however, extended beyond the physical feeling. It was a kind of intuitional warmth that brought many to the communal fireplace. And even after the murmur of voices had subsided and only the crackle of burning wood remained, the quiet form of dialogue between the ballet of flames and anyone who rested their eyes upon them was performed, seizing attention with their dance. As time went by, we gradually (and signifi-

cantly) limited our times around the fire with other people. If we use fire in the form of flames today, it does not serve a multipurpose end, but rather entails a single, direct purpose in some kind of manufacturing work. It has become degraded. However, the empty space it left behind and the meditative function of assembly it provided have both been steadily taken over in our contemporary history (the present day) by the conveniences of the post-media world. Here I begin to see a connection with the theological subtext of sacred architecture, which is directly apparent from comparison of similarities between the flooding of light and its emanation. The stained glass of St. Vitus's cathedral grants (in the context of fire emanating light) a very efficient substitute to the direct light provided by a data projector. However, it is as if this fact were not satisfactory to us. The event in which people sit around a fire has been replaced these days by a cluster of faces close-packed around shining displays and screens.

39

5. Vědeckým poznáním je zde myšleno poznání ve smyslu výkladu exaktních, empirických věd.

Tma je intuitivním hledáním světla

Tma, nakolik je tmou, musí být i světlem, neboť je v ní přímo obsaženo. A nelze rozlišit tmu bez znalosti světla. Problematika tmy, světla a suplementace ohně se snoubí v tématu digitální projekce. Taková projekce světla je nám schopna demonstrovat promítání černé barvy. Stává se exemplifikací černé. Ta, i přes svoji primární kvalitu černé barvy, v souvislosti promítání, vyzařuje světlo a můžeme o ní tedy říci, že vlastně svítí. Skrze tuto problematiku se pojednou dostáváme k rozlišování vidění světla. Můžeme vidět skutečný oheň a z něj vycházející světlo, ale stejně tak jej můžeme sledovat na monitoru počítače a vnímat jej stejně – jako by hořel před námi. Otázka zní: Co vlastně sledujeme? Je to oheň, který je zaznamenán pomocí video záznamového média, anebo je to světlo, které vychází z monitoru? V obou případech nastává fascinace, která je velmi podobná upoutání pozornosti pomocí ohně jako takového. Ačkoli to, na co se díváme, ve skutečnosti není ohněm, ale pouhým shlukem rozptýleného světla, přesto intuitivně pokračujeme v činnosti takřka tupého zírání. Naše re-akce jsou totožné jako v případě ohně skutečného.

V naší schopnosti vidění existují i tzv. mrtvé body, které nevidíme a vidět nemůžeme. V takovém mrtvém bodu se může nacházet i světlo, o jehož existenci nejsme nijak empiricky přesvědčeni (čímž se odkazují k začátku mého příspěvku). Takové světlo není viditelné lidským zrakem, ale může být zviditelněno pomocí záznamu kamery. Z hlediska empirie můžeme prokazatelně říci, že zmíněné světlo vlastně neexistuje.

Na závěr bych se rád ve stručnosti zaměřil na jednu velkolepou projekci světla. I když není výtvozem lidské činnosti, přesto je od nás neoddelitelná. Je možno ji sledovat převážně v nočních

40

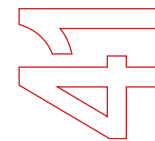
Darkness is an intuitive search for light

Darkness must be light to the extent to which it is darkness, for light is directly included in it. It cannot be differentiated without knowledge of light, either. The issues of darkness, light, and the supplementation of fire all unite under the topic of digital projection. Such light screening is able to demonstrate to us the projection of black. It becomes the exemplification of black which, in spite of its primary quality of dark coloration, also emanates light in the context of projection. Hence we can state that it also shines. Through this issue we abruptly arrive at light-viewing differentiation. We may see a real fire and its emanating light, but we may just as easily watch it on a computer monitor and perceive it just as well – as if it were burning before us. The question is: What are we actually looking at? Is it the fire that was recorded by means of a video recorder medium or is it the light that emanates from the monitor? Fascination similar to that which grips one when gazing into real fire takes place

in both cases. Although that at which we are looking is not in reality fire, but a mere assembly of dispersed light, we still intuitively carry on with an activity **that basically amounts to vacuous gazing**. Our re-actions are identical to those in the case of real fire.

There are certain spaces in our vision that we lack the ability to see. These can be described as dead points. Such a **dead point** may even contain light the existence of which we have no means of determining empirically (by this I refer to the beginning of my article). A light of this kind is invisible to the human eye but could be **made visible** by use of a video camera. From the point of view of empiricism we can verifiably state that the aforementioned light does not really exist.

In conclusion, I would like briefly to address one spectacular projection of light. Although not a creation of human activity, it is inseparable from us. It may be observed mainly during the night with the naked eye, entirely intuitively. The moon, a poet's most precious jewel. It is a mystical manifestation that a human being has physically touched. It is the perfect summary of everything I have briefly

hodinách a to pouhým okem, zcela intuitivně. Luna, měsíc, nejdražší drahokam básníků. Je mystickým zjevením, kterého se fyzicky dotýkal člověk. Je dokonalým shrnutím všeho, o čem jsem v krátkosti psal. V rámci intuice ji chápeme téměř jako naši součást, vzhlížíme k ní a víme, že tam je, i když ji právě nevidíme. Jsme přesvědčeni o její existenci, i když většina z nás se tam nejspíše nepodívá. Dokáže vrhnout světlo, i když samotná není jeho zdrojem. Je temná a pustá, a přesto díky ní světlo nezaniká. Naopak – je tam, kde je tma. Ovlivňuje každého z nás, a to přímo, jako by se nás dotýkala.

Luna, tak, jak jsem ji popsal, se pro mne stává symbolem intuice.

42

written upon. We comprehend it as almost a part of us in the scope of intuition; we look up to it and know it is there, even if we do not see it at that precise point in time. We are sure of its existence even if most of us do not look. It may shed light without itself being its source. It does not allow light to perish even though it is itself dark and barren. On the contrary – it is there where it is dark. It influences each and every one of us, as if touching us directly.

The Moon, as I've described her, has become my symbol of intuition.

43

